

Magdalena Veselinović-Andelić

SYMPOSION A SZERB (JUGOSZLÁV) – ROMÁN NÉPKÖLTÉSZETBEN ÉRVÉNYESÜLŐ KÖLCSÖNHATÁSOKRÓL

Az idén szeptember 28-tól október 1-ig Pancsován tartották meg az 1970. évi sikeres kezdeményezés folytatásának mondható tanácskozást a népköltészetéről. A két évvel ezelőtti verseci ülésszakon a jugoszláv–román kultúrtörténeti, nyelvi, irodalmi, politikai, művészeti kapcsolatokról volt szó.

A pancsovai ülésszakon a szerb (jugoszláv)–román népköltészeti kölcsönhatások vizsgálatára összpontosult a figyelem. Három nap alatt negyven előadás hangzott el. A román és a szerb (jugoszláv) folklórtudomány kiváló ismerői és kutatói előadásaikban eddig nem ismert tényeket mutattak ki, feltárták újabb felismeréseiket, és a már ismert szempontokból vizsgált anyagot új megvilágításba helyezték. Ugyanis a két nép szájhagyományának egymásra hatására, érintkezésére derítettek fényt. Az előadások egy része kiegészítése volt azoknak a tényeknek és ismereteknek, amelyekről már tudomásunk volt, és amelyek a közös népszokásokra vonatkoznak, mint például a néptánc, siratódalok, újévi és karácsonyi népszokások stb. Az anyagot főleg Bánát és Đerdap területén gyűjtötték.

Az első előadások a „Vlahinja” (az oláh nő) és a „Vlaška zemlja” (az oláh föld) tárgyat vizsgálták a délszláv népköltészetben. Kitűnt, hogy e két téma számos délszláv népdalban előfordul. A közös népköltészeti motívumok között kimagaslott a „Bolani Dojčin” (a beteg Dojcsin) motívuma, amelynek új variánsai kerültek elő, és amelyek a már publikált gyűjtemények hatására keletkeztek. Erről egy román és egy szerb referátum is elhangzott. Kitűnt, hogy e hős úgyszólván az egész román területen élt a néphagyományban.

A Dušan házasságáról szóló népdal az új körülmények között változást szenvedett, de az alapja megőrződött.

Az *eladott kedves* motívumáról is szólt egy előadás, és új variánsokkal gazdagította eddigi ismeretünket, egy másik meg a befalazott emberáldozat motívumáról számolt be (homo aedificans), amely a balkáni és a kárpáti területeken egyaránt ismert, méghozzá nemcsak a népköltészetben, hanem a néphiedelemben általában.

Szó volt a közös népköltészeti alakokról is. Közülük mint központi hős kimagaslak Starina Novak (az Agg Novák) személye; kitűnt az is, hogy Grujica, a moldvai népi színjátás egyik legkedveltebb személye. Ezeket a színjátékszerű előadásokat általában újévkor adják elő.

Egy előadás Radul-bégről szólt, aki a délszláv, a román és a bolgár népköltészetben is szerepel. Szó esett azokról a közös motívumokról, amelyek a délszláv és a román népmesékben jelennek meg, továbbá a feljegyzésekről, publikációkról, amelyek erre a tárgyra vonatkoznak, és figyelmet keltenek már a XVIII. század óta. Különösképpen rámutattak a román tudósokra és kutatókra, akik a múltban ezekkel a kérdésekkel foglalkoztak. Több

előadás is elhangzott róluk. Az egyik Petrovici Emil folklorisztikai, egy másik Eminescu kutatásaival foglalkozott, a „Scrisoarea III”-éről s a rigómezei dalokkal való kapcsolatáról szóló tanulmányai alapján. Eminescu nagyra becsülte Vuk Karadžić munkásságát, és főképpen a rigómezei dalok érdekelték.

Balote Antonnak és tanulmányainak, amelyek a szerb–román összehasonlító folklorra vonatkoznak, külön előadást szenteltek; Korcea Avram, bánáti néprajzkutató munkáját is külön értékelték, valamint Jorga Nikolae munkásságát is. Külön előadást szenteltek a szerbhorvát folklorkincs helyének a XIX. századi román folyóiratokban.

Ez alkalommal külön meg kell említeni a nyelvkatatók törekvéseit is. Egy előadás a két nép folklorjában kimutatható nyelvi kölcsönhatásokról számolt be. Végül ki kell emelni az értekezés kiváló eredményeit, amelyeket teljességben csak akkor mérhetünk majd fel, ha az egész anyag együtt megjelenik.